

İKİNCİ BÖLÜM

CEMİLE

Cemile iri yeşil gözleri, dolgun yüzü ve gürbüz vücudu ile, sağlam yapılı bir köylü kızı idi. O, bir gün şehirli olmak hevesine kapılmıştı. Altı kardeşini ana ve babasını bırakıp, onlara hiç haber vermeden şehrin (Biga) yolunu tutmuş ve ilk çaldığı kapı, bizimki olmuştu. Baba-annem onu, evde çalışmak için alırken, soyunu sopunu sormuş ve onun ihtiyaçtan doğan bir durum yüzünden değil, sırf şehirli olmak hevesine kapılarak geldiğini öğrenmiş ve bu genç kıza, evimizde yer vermişti. Babam, (Orman müfettişi) şehre pek uzak olmayan Cemilenin köyündeki ana ve babasına kızlarının bizde olduğunu haber verdiği zaman, endişeleri sükûnet bulan bu ailenin minnet duygularına şahit olmuştu.

Cemile, sevinç içinde idi. Çünkü evvelâ kılığı şehirli oluvermişti. Sonra ev işlerinden, çamurla sıvama yerine, tahta siliyor, yemek yapmasını bir şehirli gibi öğreniyordu. Bu suretle ekmek yoğurup fırında pişirmekten kurtulmuştu. İslî çıra yerine, gaz lâmbalarının yandığı bu evde, onların temizliğini yapmaktan zevk duyuyordu. Cemile neşe dolu yüzü ile, çalışmaktan bıkmıyordu. Şukadar ki ona köy işleri değil, şehir işleri versinler.

Cemile ile az zamanda ahabap olmuştuk. Çünkü o bana köyünü, ben ona mektebimi anlatıyordum. İlk mektebin dördüncü sınıfını okuyordum. Öğrendiklerimi anlatacak adam arayan bir çağda bulunuyordum. Derslerime çalışırken, Cemileyi ekseriya benim yanıma gelmiş bulurdum.

— “Küçük hanım, bu yazıları bana da okusana, ne güzel de inci gibi yazıyorsun” derdi.

Ben bu alâka karşısında çirkin gördüğüm yazılarımı incilere benzetmeğe çalışırdım. “Ah! ben de bir okuyup yaza bil-

sem” merakına düşen Cemile, benim verdiğim alfabe örneklerini kopye etmeğe uğraşırdı. Fakat bunları bir türlü yan yana getiremiyordu.

Cemile’nin ailesi ile de ailece dost olmuştuk. Bir gün, babası, hasret çeken gözler ile babama yalvardı. “Mısır kırma zamanı Cemile biraz evimize gelse, anası ve kardeşlerinin çok göresileri geldi. Hem köyde harman da var”. Dediğini işitiyordum.

Cemile, ailesini görmek istiyordu, fakat köy işlerini duy- mak onun yüzünü ekşitmek için kâfi gelmişti. Babam, babası ile konuşurken, o beni buldu. “Küçük hanım ne olur size kardeşinle izin verseler de hep beraber gitsek” dedi. Çünkü orada çok kalmaktan korkuyordu. Ben tekliften sevinç duy- dum. Fakat izin verilirmiydi acaba?

Büyük annemin tavassutu bu işi halletmişti. Biz Cemile ile beraber köye gidecek ve iki gece orada kalacaktık.

Büyük bir avlu içindeki sıra ile odaları bulunan önü sundurmalı eve varmıştık. Çitlerle örülü avluda ahırları, çamur sıvalı yuvarlak fırını, ambar odaları olan bu köy- lü yuvası pek hoşuma gitmişti. Cemile’nin annesi fırından, nar gibi kızarmış somunları çıkarıyor, kardeşleri süt sağıyor, yayık dövüyor, meyve topluyorlardı. Sundurma ağaç sü- tunlarla desteklenmişti, sarı çamurla sıvanmış olan bu yere minderler serdiler. Bize ikram için herkes telâşlı faaliyet gösteriyordu. Cemile’de ise bütün bunlar karşısında bir utanma, bir yadırgama vardı. Ben birdenbire bu köylü haya- tına ısınmıştım. İlk şaşkınlık ve çekingenliğim geçince Cemile’ye yaklaştım. “Burası ne güzel yer, kardeşlerin de sana benziyor Cemile” dediğim zaman, o taaccup etti. Demek ki bir şehirli bütün bunları beğenebiliyormuş, halbuki o benden muhakkak ki beğenmemezlik bekliyordu. Ben bu hislerimde çok samimi idim. Hayatımda daima düşündü- ğüm şu olmuştur: Cemile’nin yerine ben bir köylü kızı olarak doğmuş olsa idim!...

Köyün genç kızları etrafımızı aldılar. Meyve ağaçlarının gölgelerinde gezindik, harman yerinde eğlendik. Gece ayın on beşi idi. Köy kızları harmanda yatacaklarmış. “Cemile biz de burada yatsak” dedim. O hâlâ bizim bu isteklerimizi garip bulan bir halde idi. Gece ay ışığında neşeli ve genç bir kalabalık ortasında, çocukluğumun en mesut saatlerini yaşadım. Darbukalar çalıyor, köylü kızları şarkı söylüyor ve oynuyorlardı. Sabahleyin tan yeri ağarmadan, öküz arabaları ile mısır kırmağa gidilecekti. O akşam harman yerinde yıldızlar altındaki uykumuzu, Cemile’nin dikkat dolu gözleri altında uyumuştuk. Altımıza koyduğu yatağa en temiz ve yeni çarşafları sandıktan çıkartarak sermişti.

Tan yeri ağarırken arabalara yerleştik, köyün bahçeli evlerini geçtikten sonra bir yamaçtan yol alıyorduk. Sağ taraf hafif meyilli mısır tarlaları, sol tarafımız yeşil bir ova. Köy şarkılarının neşeli ahengi arasında gün ışığı üzerimize vurmağa başlamıştı. Bu güzel sabaha doyum olmuyordu. O gün akşama kadar mısırlar kırıldı. Yığılan mısır tepecikleri arasından geçip, arabalara tekrar yerleştik. Dönüşümüz de aynı neşe ve sevinç içinde olmuştu. Cemile şehir evini özlemişti bile. Evimize dönmüştük. Cemile oradan ziyade burada mesut görünüyordu. Babası başka zamanlar çağırdığında, o hiç gönül isteği ile gitmezdi. Gitse de çabuk dönerdi.

Köy delikanlılarından Cemile’yi isteyenler de yok değildi. Fakat o bunların hiç birisine iltifat etmiyordu.

O, bana bir gün yazılı bir kâğıt getirdi. Benden bunu gizlice okuyup, onun söyleyeceği şeyleri cevap olarak yazmamı istiyordu. Mektup, evimizin önünden zaman zaman geçen, deve katarlarında çalışan bir devecidendi.

Cemile’yi çay kenarında görmüş, evlenmek istiyormuş. Halama bu sırrı açtığım zaman, Cemile iyi bir nasihat ziyafetine uğradı. Fakat yine onun fikrince deveci köy delikanlılarına tercih edilirdi. Çünkü ne olsa o şehirli sayılırmış.

Ana ve babasının kızlarına kavuşmak arzusu bu suretle de suya düşüyordu. Çünkü Cemile köylü ile evlenmiyecekti.

Cemile deveci ile de evlenmedi. Fakat Karabigada bir iskele bekçisine vardı.

Evlenmesi İstiklâl savaşının ilk senelerinde olmuştu. Biga şehri en çetin ve karışık günlerini yaşıyordu. Millî mücadele başlamış, Gâvur imam ve Anzavur'un çeteleriyle, Kuvvayı Milliye çarpışıyordu. Şehir elden ele geçerken, biz korku ve ümitsizlik içinde ömür sürüyorduk. Silâh sesleri şehir sokaklarında çınlardı. Evlerin üst katlarında oturamaz olmuştuk. Kurşunlar duvarları delip geçiyordu. Nihayet bir sabah babam, Kuvvayı milliye ile şehirden çıktı. Biz millîci damgasını taşıyan bir aile olarak kalmıştık. Türlü rivayetler ve korkulu haberler alıyorduk. Babamdan yedi ay hiç mektup alamadık. Bu arada düşmanlar şehri işgal ettiler. Her kapıda bir fener yakılmasını işgal kuvvetleri kumandanı mecbur etmişti. Şehir aydınlık içinde idi. Evinde lâmbasını yakacak gaz bulamayan aileler, kapısında fener yakmağa mecbur edilmişti. Şehrin gece asayışı bu fenerler sayesinde daha kolay oluyormuş. Bu heyecanlı ve korkulu günlerin bizim aile için sona ermesi, babamın bir mektubu ile oldu. Yazı onun yazısı, fakat imza amcamın adı idi. Bunun ihtiyatî bir tedbir olduğunu sonradan öğrendik.

Ailece Antalyaya gitmek üzere hazırlıklara giriştik. Vapura binmek için Karabirgaya geldiğimiz vakit, han odasında bütün aile toplu olarak geceyi geçirecektik. Fakat han düşman askerlerinin de bulunduğu bir yerdi. Ben bir aralık bir buçuk yaşındaki kız kardeşimle balkona çıkmıştım. Düşman askerlerinin rumca konuşmasını anlıyan annean-nem bizi içeriye çekti. Benim kılığım değişiyordu. Halamın yüksek topuklu botlarını ve çarşafını bana giydirdiler. Biz aileden üç kişi, han merdivenlerinden inerken, peçeyi açmamam sıkı sıkı tembih edilmişti. Önümüzde giden kısa boylu çevik bir erkek kılavuzumuzdu. Şehrin kenar mahal-

lelerinde bir küçük eve, alaca karanlıkta girdik. İç içe geçilen iki yer odası. Ocak başında çömelmiş bir kadın, tahta beşikte bir çocuk sarılı olarak yatıyor. Peçemi ancak evin kapısından içeri girdiğim zaman açtıldılar.

Cemile ile karşılaşmamız çok heyecanlı oldu. O küçük hanımını böyle çarşaf içinde zor tanımıştı. Kılavuzumuz olan kocası, geceyi rahat geçirmemiz için elinden geleni yapacağını temin ediyordu. Bizi her türlü tehlikeden korumayı vâdeden sözleri, emniyet verici idi.

Cemile ise evinde bizi misafir etmekten büyük sevinç duyduğunu her vesile ile belirtiyordu. Küçük misafir odası, dantelli patiska örtülerle döşenmişti. Temiz ve şirin evi, şehirli olmak arzusuna uymuştu. Kocası kendi tabirile rençper değil, iskele bekçisi idi. O bunu kendi isteğine daha uygun bulmuştu.

Cemile'yi bu sakin hayatında bırakıp, ertesi gün İstanbul'a gidecek olan vapura bindik.

1944 te Ülkü mecmuası için yazmıştım.

Yücel mecmuasında neşredildi.

Mayıs 1956. Sayı : 7